

kötelességüknek vélik, hogy az ő művészi érdemeit a köztudatba is bevigyék.

A rövid elnöki megnyitó után Nagy Sándor, a Céhbeliek volt elnöke tartott felolvasást Kriesch Aladáról írt életrajzából. Felolvasásában főleg arra az időre tért ki, amikor ő (t. i. Nagy Sándor) Kriesch Aladárrel megismerkedett. Ez az ismerkedés abban az időben történt, mikor mindketten Rómában folytatták művészi tanulmányaikat. Nagy Sándor lebilineselő módon írja le ezt a kis nemzetközi társaságot, mely abban az időben Rómában összeverődött, elmondja a társaság életmódját, azt a szellemet, melyben életük és művészi munkásságuk abban az időben telítve volt. A művészi ideálok, a mesterségbeli kérdések a napi élet gondoljai, az átélt élmények mintegy varázsos képpé színesednek Nagy Sándor előadásában. Belátunk a művészek hitébe, törekvéseik perspektívájába, együttérzünk gondoljaikkal és együtt éljük kedves bohém élményeiket. Az élet derűje és a szegénység dacára a gondtalanság légköre árad ezekből a lapokból. Ma, a gazdasági és lelki dezoráltság napjaiban különös öröm és gyönyörűség volt hallgatni Nagy Sándor lebilineselő előadását, amely remélhetőleg könyvformában is piacra fog kerülni és értékes mű- és kortörténeti képet fog adni az akkori művészi életéről.

TROOST P. L. A német építőművészetnek nagy gyáza van; január hó 21-én, életének 55-ik évében meghalt Troost, a modern építészetnek e nagy úttörője. Lényegében a konzervatív építészgárdából nőtt ki s mindazt, ami a klasszikus nyugalmi építészetből a mai életbe átmenthető, egy finom lelkiségen átszűrve, belevitte alkotásaiba. Körülbelül a század fordulóján tűnt fel alkotásaival és Muthesiusszal együtt az elsők közé tartozott, akik a szecesszió vadhajásaitól a nyugodtabb és polgáribb lakásberendezéstílus felé fordultak. Troost további pályáján sohasem hajlott a szélsőségek felé és a pompaimádó parvenük ízlésétől éppoly távol állt, mint a háború után fellépő lakógép-technikusok dogmáitól. Egyszerűen a tér, az anyagok és a funkció által megszabott keretek között dolgozott, pátosz és édeskés hangulatok nélkül. Az elsők egyike volt, akik a német tengerhajós vállalatok megbízásából luxusgözsök installációjára kaptak megbízást és ezen a téren is pompásan tudta az ő elegáns formaérzékét a masinizmus korszerű szellemével összeegyeztetni. Alig pár hónappal ezelőtt nagy kitüntetés érte: sok jeles pályázó közt ő kapott megbízást, hogy a müncheni Haus der deutschen Kunst új palotáját felépítse. Ennek a megvalósulása előtt érte egészen váratlanul, java férfierejében a halál.

Budapest Székesfőv. szignetpályázatáról. Jaschik Álmos megvásárolt terve.

• KIÁLLÍTÁSOK •

TÁRSULATUNK KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSA ÉS VÁSÁRA, mely 1933. évi december hó 5-én nyílt meg, 1934. évi január hó 7-én zárult, kitűnő erkölcsi és — a mai súlyos gazdasági viszonyok között — igen örvendetes, kielégítő anyagi eredménnyel is.

1933 december 5-én délután 5 órakor nyitotta meg ünnepélyes keretek között a kiállítást a M. Kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet kiállítási helyiségeiben társulatunk elnöke, dr. vitéz József Ferenc királyi herceg úr Őfensége, akit a társulat választmányja élén az elnökség fogadott. A Fenséges Urat Ligeti Miklós, a társulat alelnöke üdvözölte, s üdvözlő beszédében rámutatott arra a nagy munkára és akarásra, amelyet a társulat tagjai támogatásával a magyar iparművészet, műipar és háziipar fejlesztése érdekében végez, majd felkérte a Fenséges Urat a kiállítás megnyitására. Dr. vitéz József Ferenc királyi herceg válaszában nagy örömeinek adott kifejezést a társulat és a magyar iparművészek kitartásán és szorgos munkáján, amelynek egyik igen szép eredménye a ma megnyílt kiállítás, majd azon reményének adott kifejezést, hogy e kiállítás, is egyik mérföldköve lesz a társulatnak a nemzeti iparművészet fejlesztése érdekében követett úján. Ezek után Őfensége hosszasan megszémmelt a kiállítást, amely igen megnyerte tetszését.

A kiállítás alkalmából az installációt a társulat felrisszítette Urbányi Vilmos építő iparművész terveivel és Basilides Barna festőművész artisztikus, kedves karácsonyi tárgyú dekoratív festményeivel, amelyek igen nagy tetszést arattak.

Rendkívül sok látogatója és vásárlója volt a kiállításnak, ami a kiállított pompás anyagokon kívül annak a két művészi bábjáték előadásnak is volt az érdeme, amelyeket Büky Béla festőművész-tanár vasárnap délelőttönként ének- és zenekísérettel tartott s amely igen sok látogatót vonzott oda és a néző gyermeksergeknek nagy örömet szerzett.

A kiállítást Augustzia főhercegnő is megtekintette kíséretével s sok tárgyat vásárolt.

A mai nagy gazdasági világválság a magyar iparművészek számára is rendkívül súlyos viszonyokat teremtett. Épp ezért fektetett társulatunk nagy súlyt arra, hogy a közönség különösebb anyagi erőfeszítés nélkül juthasson művészi értékű iparművészeti tárgyakhoz s a kiállító művészek is minél nagyobb forgalmat érjenek el. A magyar iparművészet belső kvalitásainál fogva is megérdemli, hogy a közönség a legmesszebbmenő szeretettel karolja fel s a kiállítás eredménye mutatja, hogy ezen törekvésünk sikert is aratott.

HOLLAND REPRESENTATÍV GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS A NEMZETI SZALONBAN. Mindig örömmel hallottuk és olvastunk a Magyar Rézkaroló Művészek Egyesületének külföldi kiállításairól, arról a sikersorozatról, mely e kiállításokat Európa különböző országain túl, az Egyesült Államokban és Japánban kísérte. Tudtuk, hogy e kiállítások a magyar művészegyesületekben általában

• SZAKIRODALOM •

ritka harmóniában szerveztetnek meg, mely a Magyar Rézkarcolóművészek Egyesületének oly szép erénye s mely lehetővé teszi, hogy minden kiállításon azok a művészek szerepeljenek erősebb kollektívával, akik a kiszemelt országban nagyobb sikerre számíthatnak. Tudtuk, hogy a magyar rézkarcolóművészek ma igen előkelő helyet foglalnak el a világ vezető rézkarcoló nemzetei között, mégis különös örömmel regisztráltuk azt az átütő sikert, melyet elmúlt évi hollandiai kiállításukon arattak. Mert e siker nemcsak hivatalos és sajtósiker volt, hanem szak- és publikumsiker is. Tisztában vagyunk azokkal a nagy erényekkel, melyekkel rézkarcolóművészeink rendelkeznek, ismerjük a lendületnek és egyéniségnek varázsát, de ez a siker Rembrandt hazájában, a sikernek ez a mértéke mégis meglepő volt.

Most a holland grafikusművészek viszonyozták a magyar látogatást és kiállítást rendeztek a Nemzeti Szalon újjászületett, izléses termeiben és ez a kiállítás egyben az elmúlt évi hollandiai magyar siker magyarázata is lett.

Mint a kiállítás katalógusának bevezető soraiból is olvashatjuk, a grafika a 19. században Hollandiában csak a festőművészet kísérő jelensége volt. A 17. század dicsőséges korától kezdve a grafikai művészetek hanyatlottak Hollandiában és a 19. század utolsó szakában is csak néhány nagy nevet találunk: Vincent van Gogh, mint grafikus vendég, Isäc Israels és főként a nagymester J. B. Jongkind. Technikai tökéletesség dolgában külön kiemelést érdemel Prof. Pieter Dupont, ki az amsterdami akadémián a grafika tanára. A legegényibb a mesterek közül N. Eekman, kinek néhány fametszete előtt csak csodálatunknak adhatunk kifejezést. G. Victor Apphons Röling igen finom állatkarcai, W. Jacob Rozendaal ötletes naptár-illusztráció sorozata, Hubert Levigne egy fantáziája, Harmen Meurs „Le retour“ című korzikai rajza, J. Franken PZN. fametszetei, Maurits Cornelis Escher némileg Gáborjáni Szabó Kálmánnal rokon olaszországi fametszetei és kőrajzai, Debora G. Duyvis „Ut fata trahunt“ című érdekes metszete, Hubert Bekman linoleummetszeteinek felsorolásával távolról sem írtuk le mindazokat a neveket, kiket felsorolni érdemes, de néhány kiemelkedőbb egyéniségre rámutattunk. És ezen a ponton érkezünk el a magyar grafikusok nagy hollandi sikeréhez.

Mert ez a kiállítás megmutatta, hogy a holland grafika teljes birtokában van annak a tökéletes t e c h n i k a i felkészültségnek, mely öröksége. Ez a technikai tudás talán az angolok kivételével másutt sehol sem lelhető fel ily nagy mértékben, vagy ha fel is lelhető, nem ilyen hangsúlyozott. Ez a technikai tudás itt inkább teher, mint érdem. Itt a technikai tudás oly dominál, annyira emlékeztet a tradíciókra, hogy mintegy uniformizálólag hat és a nem legerősebb egyéniségeknél teljesen kiöli az egyéniséget.

A kiállítás szép nívót jelentett, de a technikai tökéletesség csodálatán túl bizonyos egyhangúságot is. A magyar rézkarcolóművészek — a technikai ismeretek birtokában, de a tradíciók nyúge nélkül — sokkal egyénibbet, változatosabbat és tartalmasabbat alkotnak. R.

A MAGYARSÁG NÉPRAJZA. Sajtó alá rendezte Cz a k ó E l e m é r. Első kötet: A magyarság tárgyi néprajza. Írta: B á t k y Z s i g m o n d, Gy ö r f f y I s t v á n és V i s k i K á r o l y. Budapest, 1933. 1235 ábrával és egy térképpel. 436 oldal. Népművészet és iparművészet a legközelebbi rokonok s éppen azért a művészet minden egyes barátja — legyen az akár alkotó művész, avagy a műalkotásoknak szerény bámulója — kitörő örömmel s a legteljesebb elismeréssel fogadhatja csak ezt a vállalkozást. Régóta nem volt a magyar tudományos életnek ily nagyjelentőségű eseménye, mint a Magyarság Néprajzának megindulása. A magyar művészettörténeti irodalomban pedig egyenesen korszakos jelentőségű.

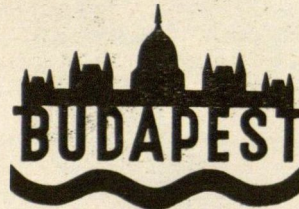
A magyar művészet csodálatos erkölcsi és szellemi értékeit jelentik népünk etnographiai kincsei, mert a magyar nép művészeti tevékenysége több tekintetben egy teljesen zárt, a legnemzetibb motívumokból kialakított s népünk romlatlan lelkéből fakadt művészet. Éppen ezért a magyar nép ősi, tiszta formaérzékével, józan színhasználatával, keresetlen rajz-, vonal- és kompozíció megoldásával a népművészeti termékeit sokszor a költészet magasságába tudta emelni.

E csodálatos kincseknek a nagyközönség elé való tárására a magyar néprajzi kutatók legjelesebbjei fogtak össze. Mindegyikük már több évtizede nagy-sikerű és általánosan elismert tekintélyű tudósa szakmájának. Így valóban az arra reátermettekől kapjuk meg csodálatos magyar népünk etnographiai sajátosságainak a leírását és a magyarázatát.

E nagyjelentőségű kiadvány előállítására az Egyetemi Nyomda vállalkozott s az a szerencsés személyi azonosság, mely a nyomda vezetője és a Magyar Néprajzi Társulat másodelnöke között fennáll, teszi lehetővé, hogy e mű nyomdai előállítása a mai kor teljes technikai lehetőségeivel készüljön. A rajzos és fényképes illusztrációk mellett a színes táblák egész sora teszi még teljesebbé és pompásabbá e kiadványt.

A városba szorult lakosságnak a nép egyszerű fiaitól való sajnálatos elszakadása, pusztuló árva népünknek eliparizálódása és elszegényedése miatt etnographiai kincseink és érdekességeink hanyatlásba mentek. Veszendő népünk páratlan kincseit mentik át számunkra s ezzel mintegy második honfoglalást végeznek a Magyarság Néprajzának tudós és teljes európai felkészültséggel rendelkező írói.

Az öt kötetre tervezett mű első része a táplálkozás, a bútorzat, a fűtés, a világítás, a mesterkedés és a

Budapest Székesfőv.
szignetpályázatáról.
Dallos Hanna terve.